

REGJERINGSADVOKATEN

EKSPPROPRIASJONSRETT H-11

ERSTATNING FOR VERNEVEDTAK ETTER DEN NYE NATURMANGFOLDLOVEN (NMFL)

ADVOKAT SIRI K. KRISTIANSSEN

1. INNLEDNING

1.1 De ulike typer vernevedtak

1.2 Vernevedtak er rådighetsregulering – ikke ekspropriasjon

2. ERSTATNING ETTER DEN GAMLE NATURVERNLOVEN (N)

2.1 Erstatningsvilkårene

2.1.1 *Naturvernloven av 19. juni 1970 nr 63*

Opprinnelig formulering av N (1970) § 20 første ledd

”Økonomisk tap som følge av vedtak i medhold av denne lov kan i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger kreves erstattet av staten. Med mindre annet blir avtalt, avgjøres spørsmålet ved rettslig skjønn etter begjæring av en av partene innen ett år etter at vedtaket er kunngjort.”

Endringen ved naturvernloven av 15. februar 1985 nr. 2

– N § 20 ble endret til et ubetinget krav på erstatning ved reservat-, naturminne- og biotopfredning (§§ 8, 9 og 11)

”Eiere av og rettighetshavere i eiendom som blir fredet etter §§ 8, 9 og 11 har i samsvar med reglene i annet og tredje ledd krav

på erstatning av staten for økonomisk tap som er en følge av vedtaket.

Erstatningen fastsettes i samsvar med reglene i lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom. Ved anvendelsen av nevnte lov § 10 er det tidspunktet for fredningen som skal legges til grunn.

Blir det ved erstatningens utmåling tatt hensyn til påregnelige fremtidige bruksendringer, skal det ved erstatningsfastsettingen ses bort fra offentlige tilskudd som i tilfelle gis til bruksomleggingen.”

- For nasjonalparker, landskapsvern og midlertidig vern (§§ 3, 5 og 18 nr. 4) ble den gamle regulering videreført i § 20b

N § 20b

« Økonomisk tap som følge av vedtak etter §3, § 5 og §18 nr. 4 i denne lov kan i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger kreves erstattet av staten. Med mindre annet blir avtalt, avgjøres spørsmålet ved rettslig skjønn etter begjæring av en av partene innen ett år etter at vedtaket er kunngjort. »

2.2 Erstatningsutmålingen

2.3 Det prosesuelle system

2.4 Saksomkostninger

Skjprl § 42

”Ved skjønn i forbindelse med at det gjøres gjeldende rett til forkjøp, innløsning, avløsning eller lignende inngrep, skal den som har interesse av inngrepet erstatte motparten hans nødvendige utgifter i anledning saken. Det samme gjelder saker om erstatning for innskrenkninger i rådigheten over fast eiendom og saker om grunneierens krav på å få slik eiendom innløst.

Retten kan helt eller delvis gjøre unntak fra bestemmelsene i første ledd når den som utsettes for inngrepet har avslått et rimelig forlikstilbud eller begjært skjønn uten rimelig grunn.

For øvrig gjelder §§ 54 a og 54 b tilsvarende så langt de passer.”

3. ARBEIDET MED DEN NYE LOVEN

3.1 Gangen i arbeidet

3.2 Bakteppet for de nye erstatningsreglene og biomangfoldlovutvalgets forslag

3.3 Høringen

4. ERSTATNING ETTER DEN NYE NATURMANGFOLDLOVEN (NMFL) AV 2009

4.1 Erstatningsvilkårene

4.1.1 Ordlyden i Nmfl § 50

”En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, ² landskapsvernområde, ³ naturreservat, ⁴ biotopvernområde ⁵ eller marint verneområde, ⁶ har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk. For bruk som trenger tillatelse fra offentlig myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelse er gitt før det er foretatt kunngjøring etter § 42.

Når vilkårene etter første ledd er oppfylt, fastsettes erstatningen for tap i igangværende bruk i samsvar med utmålingsreglene i lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom (ekspropriasjonserstatningslova). Ved anvendelsen av nevnte lov § 10 er det tidspunktet for vernevedtaket som skal legges til grunn.

Kongen fastsetter ved forskrift ⁷ hva som regnes som igangværende bruk for virksomhet i henhold til

- a) utvinningstillatelse etter lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven),
- b) utmål etter lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk (bergverksloven),
- c) mineralloven. ⁸”

4.1.2 Særlig om ”igangværende bruk”

- Utgangspunktet
- Bruk som er midlertidig opphørt og situasjonsbetinget ikke-bruk
- Særregel for skog
- Hva er en selvstendig bruk contra bruk som bare er ledd i en annen bruk?
- Særregelen for bruk som krever offentlig tillatelse
- Forskriftshjemmelen i 3. ledd

4.1.3 *Særlig om "vanskeliggjøring"*

4.2 Erstatningsutmålingen

4.3 Det prosessuelle system

4.4 Saksomkostninger

4.5 Ikrafttredelse og overgangsregler